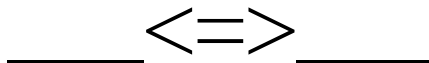

СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО: ГЛОБАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Коллективна монографія

Харків
СГ НТМ «Новий курс»
2024

УДК 001:1
С89

Сучасне суспільство: глобальні трансформації: кол. моногр. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. – 298 с.

ISBN 978-617-7886-51-7

DOI: 10.61718/mon-2024-8

Рецензенти

***Штулер Ірина Юріївна**, доктор економічних наук, професор,
перший проректор ВНЗ «Національна академія управління»*

***Погоріла Світлана Григорівна**, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри славістичної філології, педагогіки і методики викладання
Білоцерківського національного аграрного університету*

***Гетьман Ірина Анатоліївна**, кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних інформаційних технологій
Донбаської державної машинобудівної академії*

***Харченко Артем Вікторович**, кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри мистецької освіти та гуманітарних дисциплін
Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського*

Рекомендовано до друку редакційною колегією
Соціально-гуманітарної науково-творчої майстерні «Новий курс»
(протокол № 16-мн від 28.04.2024)

Видавець СГ НТМ «Новий курс» – діяльність у науковій, видавничій,
освітній, творчій, інформаційній сфері з 1989 року.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції:
ДК № 8013 від 22.11.2023. Зареєстровано у Global Register of Publishers.
www.newroute.org.ua/cnt

Колективна монографія присвячена актуальним питанням розвитку сучасного суспільства. Досліджуються проблеми в таких сферах як: освіта, фізична культура, спорт, культура і мистецтво, релігієзнавство, історія, філософія, культурологія, журналістика, філологія, богослов'я, економіка, політологія, психологія, соціологія, міжнародні відносини, суспільні комунікації, соціальна робота, соціальне забезпечення, оподаткування, фінанси, банківська справа, страхування, менеджмент, маркетинг, підприємництво, торгівля, біржова діяльність, легка промисловість, видавництво, поліграфія, готельно-ресторанна справа, туризм. Монографія буде корисною науковцям, викладачам, здобувачам освіти, а також широкому колу осіб, які цікавляться питаннями розвитку сучасної науки та практики.

ISBN 978-617-7886-51-7

DOI: 10/61718/mon-2024-8

Опубліковано на основі ліцензії Creative Commons Attribution License.

© СГ НТМ «Новий курс», 2024

© Автори, 2024

Зміст

	Стор.
Передмова	5
Розділ перший.	
Освіта, фізична культура, спорт, культура і мистецтво.	6
1.1. Особливості викладання дисциплін у вищому закладі в умовах воєнного стану	6
1.2. Методика проведення польових досліджень з навчальної практики з геології студентів-географів	11
1.3. Розвиток технічного мислення школярів у навчанні біології, хімії та фізики	15
1.4. Non-traditional types of physical recreation as a basis for the formation of a healthy lifestyle of student youth	23
1.5. Особливості психологічної підготовки як фактору підвищення спортивних результатів в волейболі	27
1.6. Творчий універсалізм Андрія Гнатишина	37
1.7. Особливості навчання та виховання дітей з розладами аутистичного спектра засобами візуального розкладу	54
1.8. Борис Кудрик – митець універсального обдарування	63
Розділ другий.	
Релігієзнавство, історія, філософія, культурологія, журналістика, філологія, богослов'я.	78
2.1. Леся Українка та поетичність в українській літературі	78
2.2. Філософські засади науки і технонауки	81
2.3. Репресії проти депутатського корпусу рад УРСР (30-ті р.)	95
2.4. Творчість і світ віртуальностей	99
2.5. Функціонування фразеологізмів у різних стилях мови	104
Розділ третій.	
Економіка, політологія, психологія, соціологія, міжнародні відносини, суспільні комунікації, соціальна робота, соціальне забезпечення, регіональні студії.	107
3.1. Проблеми та перспективи управління логістичною галуззю в умовах воєнних дій в Україні	107
3.2. Побудова резиліентної системи якості акушерсько-гінекологічної допомоги	115
3.3. Концепція сталого розвитку як основа гармонійного розвитку суспільства	121
3.4. Вплив форм та контенту ЗМІ на суб'єктивне благополуччя людини в умовах загрозової невизначеності	125
3.5. Теоретико-методологічне упорядкування природно-господарських відносин в Україні у контексті забезпечення якості життя	132
3.6. Державна підтримка процесів євроінтегації в Україні: недалеке минуле та новітні тенденції	145
3.7. Фактори корекції психоемоційного розвитку в підлітковому віці за допомогою уроків образотворчого мистецтва	152
3.8. Капіталізація підприємств житлово-комунального господарства як фактор економічної безпеки	156
Розділ четвертий.	
Публічне управління, адміністрування, право, цивільна та національна безпека, кібербезпека.	175
4.1. Intermediate consequences of the russian federation armed aggression against Ukraine: the destruction of critical infrastructure	175
4.2. Ефективна екологізація та сталий розвиток на машинобудівному підприємстві як стратегічний підхід до забезпечення національної безпеки	181
4.3. Доктрина природного права в українському філософсько-правовому мисленні	187

Розділ п'ятий.

Облік, оподаткування, фінанси, банківська справа, страхування, менеджмент, маркетинг, підприємництво, торгівля, біржова діяльність, легка промисловість, видавництво, поліграфія, готельно-ресторанна справа, туризм.	...	191
5.1. Поняття та класифікація квестів	...	191
5.2. Navigating post-global trade conflicts: lessons from historical dynamics and contemporary realities	...	195
5.3. Enhancing the marketing appeal of cinemas in Ukraine amidst times of war based on research of the film distribution market	...	198
5.4. Звіт про управління окремого бізнес суб'єкта: порядок формування, подання та особливості аудиту	...	209
5.5. Роль видатних постатей минулого у розвитку культурного туризму на Лебединщині	...	226
5.6. Управління кредитним ризиком індивідуального позичальника	...	228
5.7. Туристичне районування як геопросторова організація туристичного простору	...	230
5.8. Directions for improving the efficiency of the management process of industrial enterprises in the current realities: innovation and attractiveness	...	234
5.9. Внутрішній контроль та внутрішній аудит в системі аудиту фінансової звітності	...	251
5.10. Взаємопоглинання напрямків екомістобудування, зеленого будівництва та архітектури – екотренд глобальних трансформацій для відбудови країни	...	271
Післямова	...	297

Орлов Олексій Геннадійович / Orlov Oleksiy Gennadiyovych

ORCID: 0000-0003-1528-8150

Рівненський державний гуманітарний університет

3.3. Концепція сталого розвитку як основа гармонійного розвитку суспільства

3.3. The concept of sustainable development as a basis for the harmonious development of society

Протягом останнього десятиліття все більш вагомою в економічному середовищі стає концепція сталого розвитку суспільства (sustainable development – англ., стійкий, сталий розвиток укр.) яка передбачає розвиток суспільства з врахуванням потреб майбутніх поколінь. Сама концепція сталого розвитку передбачає відокремлення трьох основних складових даного поняття, а саме: економічного, соціального та екологічного, що відображає їх особливу значимість, демонструє одночасно наявність між ними взаємозв'язку і взаємозалежності, при цьому ігнорування хоча б однієї з них може підірвати загальну стійкість системи до ефективного розвитку у довгостроковій перспективі. Досягнення стійкості розвитку в економічній площині неможлива без реалізації збалансованості розвитку регіонів держави. Саме завдяки процесу збалансованості з'являється можливість вирівнювання рівня якості життя населення різних регіонів держави, зменшення антропогенного тиску на довкілля, забезпечення рівного доступу до соціальних ресурсів. Ключові слова: економічний розвиток, сталий розвиток, збалансованість, збалансований розвиток регіону, економічна компонента, екологічна компонента, соціальна компонента.

Постановка проблеми. Розвиток суспільства завжди супроводжується виникненням протиріч між бажанням нарощувати економічне зростання, розширювати соціальну інфраструктуру з одного боку, а з іншого збереженням принаймні на допустимому рівні екологічної ситуації, як в окремому регіоні так і на рівні держави в цілому. Для України це протиріччя набуває надзвичайної ваги в зв'язку з необхідністю поступово збільшувати темпи економічного зростання, нарощувати соціальну інфраструктуру, але в той самий час на сьогоднішня держава зіткнулася з рядом складних проблем, а саме: недостатнє фінансування регіональних програм розвитку, депопуляція населення, експлуатація та виснаження природних ресурсів та деградація навколишнього середовища. Усвідомлення масштабів рівнобідності розвитку які існують примушують переглянути всю державну політику в соціо – еколого – економічній системі та внести суттєве корегування параметрів розвитку у «Концепцію державної регіональної політики» та в Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів», які регулюють соціальні, організаційно – правові та економічні заходи що повинні здійснюватися державою у сфері регіонального розвитку. Успішне розв'язання цих проблем можливе при впровадженні концепції сталого розвитку на державному рівні, адже використання основних положень даної концепції за кордоном показало її ефективність у розвитку не лише економіки країни в цілому, але і її окремих територій, адже від успішності розвитку регіонів залежить розвиток держави у цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи сучасних положень про сталий розвиток були закладені як в працях закордонних так і вітчизняних вчених, а саме: А. Печчеї, Л. Медоуз, М. Месарович і Е. Пестель, Й. Шумперт, Дж. Форрестер, А. Аتكиссон, А. Вебер, І. М. Вахович, З. В. Герасимчук, Б. М. Данилишин. І. М. Камінська та інші.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз, систематизація та узагальнення наявної у відкритому доступі інформації щодо складових концепції сталого розвитку і можливості імплементувати дану концепцію, або її основні положення в державну програму розвитку. Для досягнення цієї мети в роботі поставлені такі завдання: охарактеризувати основні соціально – еколого – економічні напрямки розвитку системи, провести аналіз понять «сталий розвиток», «збалансований розвиток», визначити головних передумови реалізації концепції сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток всієї людської цивілізації характеризується поступовим нарощуванням темпів економічного зростання. Кожна історична епоха давала певний імпульс до розвитку соціально – економічної системи, виникнення нових галузей промисловості, нових технологій, появою нових форм та методів господарювання. Середина ХХ ст. характеризувалася стрімким економічним розвитком більшості країн світу. Модель економічного розвитку, що застосовувалася країнами, що розвивалися в 50-60-ті роки ХХ ст., спиралася лише на досягнення економічної ефективності. Вважалося, що тільки ефективність економічної системи здатна прокласти шлях до загального процвітання і покінчити з нерівністю як у межах окремо взятої країни, так і в світовому масштабі. Однак неодноразово вказувалося на надзвичайно низьку ефективність економічної системи промислово розвинених країн, засновану на

непропорційно високих витратах природних ресурсів та недооцінювання екологічних факторів. Економічне зростання неможливе без врахування екологічних питань. Причому ці зв'язки носять двосторонній характер – нераціональне природокористування призводить до економічних втрат, стримує ріст виробництва, а недостатність коштів, обсяг яких залежить від рівня економічного розвитку, утруднює або взагалі унеможливує вирішення екологічних проблем [1, с. 113].

Техногенний тип розвитку цивілізації в умовах швидкого росту населення вимагає залучення до виробничих процесів все більшої кількості природних ресурсів. Так, тільки з 1958 р. до 1986 р. в світі було використано 117 млрд. тонн викопного палива, яке є невідновним ресурсом. У 1954-1956 роках американський геолог доктор М.Кінг Хабберт сформулював основні закони, що описують вичерпання будь-якого кінцевого ресурсу: видобуток збільшується до піка, який ніколи не може бути перевищений; щойно пік пройдено, відбувається падіння видобутку, поки ресурс не буде вичерпано.

У світовому масштабі пік видобутку по основним видам мінеральним ресурсам вже пройдений. Наприклад, що стосується прогнозів досягнення світового піка видобутку нафти можна зазначити: переважна більшість оцінок укладаються в межі 2005-2030 років. Відповідно до результатів досліджень, нині серед країн, які роблять значний внесок у світовий видобуток (понад 0,5 млн. бар./день), пік видобутку нафти настав у 36 країнах [2]. Для видобування викопного палива та руд здійснюються великомасштабні втручання в геосферу планети. У результаті порушуються геологічні структури масивів гірських порід, змінюється ландшафт величезних територій. Живі ресурси планети вичерпуються зі швидкістю, що перевищує швидкість їх відновлення. Нині на Землі не має жодного біогеоценозу, якого б так чи інакше не зачепила діяльність людини.

Аналізуючи темпи та якість економічного зростання як у світі так і в Україні зокрема можна прийти до висновку, що воно досягається, в основному, за рахунок експлуатації та виснаження природних ресурсів та деградації навколишнього середовища, зокрема Україна поки що залишається державою, де зберігаються екстенсивні методи розвитку економіки [3, с. 29]. Вся територія України, за винятком невеликих окремих районів Карпат, Центрального Полісся, Полтавщини та східної Вінничини, характеризується як забруднена й дуже забруднена, а 15% території належить до категорії «надзвичайно забруднені регіони з підвищеним ризиком для здоров'я людей і райони екологічної катастрофи». Як зазначають Лібанова Е. М. та Хвесик М. А., потенціал сталого розвитку держави слід оцінювати з урахуванням етапу її життєвого циклу та масштабів трансформаційних змін, які відбуваються у внутрішньому і зовнішньому середовищі [4, с. 15]. Ситуація, яка склалася у сфері економіки, вимагає докорінної зміни соціально – економічної та екологічної політики не тільки на макрорівні, але й на рівні регіонів [3, с. 73]. Дедалі більш наростаючі процеси глобалізації світової економіки призводить до того, що національні економіки найбільш індустріально розвинутих країн дедалі більше впливають на загострення глобальних соціально – еколого – економічних проблем. В науковій літературі виділяють чотири можливі напрями соціально - еколого – економічного розвитку, які спрямовані на вирішення суперечностей у взаємодії соціальної екологічної та економічної підсистем.

Характеристика основних соціально – еколого – економічних напрямів розвитку:

1. Техноцентристський. Економічний ріст забезпечується шляхом екстенсивної експлуатації природних ресурсів, а природне середовище розглядається лише з позиції корисності для людини.

2. Компромісний. Допускається компроміс між економічним ростом і збереженням природного середовища на основі менеджменту природокористування, управління процесами відтворення природних ресурсів, екологічною рівновагою.

3. Екологоспрямований. Передбачає узгодження економічного росту з процесами самовідтворення природного середовища, визнання власних прав природи незалежно від матеріальних і соціальних потреб суспільства.

4. Екологоцентристський. Заснований на гармонізації взаємин суспільства з навколишнім природним середовищем, мінімальній експлуатації природних ресурсів, невтручання в природні процеси. Якість життя визначається вищими потребами, ніж матеріальні [5, с. 162].

Розуміння масштабу руйнування світової екосистеми, безвідворотності характеру небезпеки, термінової необхідності зміни всієї соціально – економічної доктрини розвитку виявилось у процесі створення нової парадигми розвитку, а саме концепції сталого (збалансованого) розвитку.

Важливе значення для визначення суті сталого (збалансованого) розвитку відіграє термін «збалансованість розвиток». Як зазначає український науковець С. А. Лісовський збалансований розвиток – це вдосконалення територіальної організації суспільства та його взаємодії із природою [6, с. 47]. Бутирська І. М. наголошує, що екологічна збалансованість економіки – це оптимальна траєкторія руху людства, що дасть змогу гарантувати високу якість довкілля та економіки [5, с. 162]. У відповідності до цього – збалансований розвиток – це система певних управлінських рішень і системи контролю які направлені на створення відповідних умов для ефективного функціонування економічної, соціальної та

екологічної складової економіки на довгострокову перспективу, що в кінцевому підсумку призведе до покращення якості життя населення як на регіональному так і на національному рівні.

В контексті терміну «збалансований розвиток» можна виділити поняття «збалансованість». Вчені Бутко М. П. і Акименко О. Ю. пропонують розглядати збалансованість розвитку як оптимальне поєднання регулюючих важелів впливу держави на функціонування економіки, цілеспрямоване формування засад регіональної політики, досягнення постійної рівноваги між наявними ресурсами та потребами в них у просторовому розрізі [7, с. 176]. Виходячи з наведеного вище твердження ми можемо спробувати дати власне визначення терміну «збалансованість». Отже, «збалансованість – це довготривалий процес відтворення задалегідь визначених пропорцій та структури певної системи, як на певний момент часу так і на майбутнє з метою забезпечити довготривалий прогрес самої системи».

При збалансованому розвитку йдеться перш за все про глобальну ідею забезпечення сталого розвитку, при якому усуваються протиріччя між соціальним і економічним ростом і збереженням навколишнього середовища.

Головними передумовами реалізації концепції сталого розвитку можна визначити такі:

1. розуміння людьми фундаментальних основ стійкого розвитку;
2. визначення напрямів зміни сутності людини як особистості у сукупності трьох основних її виявів: як людини біологічної, людини соціальної, людини працюючої;
3. створення міжнародної нормативно – правової бази сталого розвитку;
4. формування на основі вищезазначеного глобальних, національних, регіональних, місцевих стратегій сталого розвитку за умов економічного зростання та забезпечення основних потреб людей;
5. суттєве зменшення енергоємності економіки;
6. віднайдення ресурсів для необхідних економічних, екологічних, соціальних та інших трансформацій;
7. створення та удосконалення міжнародних та національних систем моніторингу щодо ефективності реалізованих заходів та корегування програм розвитку [8, с. 26].

Попередником концепції сталого розвитку можна вважати вчених В. І. Вернадського, К. Е. Цюлковського, С. А. Подолінський, Е. Леруа, французького вченого філософа Тейяр де Шардена, економістів Л. Вальраса, А. Курно, В. Джевонса, А. Маршалла та інших. В. І. Вернадський ще в першій половині ХХ ст. констатував, що епоха стихійного розвитку людства закінчується і починається епоха керованого розвитку: біосфера переходить в новий еволюційний стан – ноосферу.

Виникненню і розробці концепції сталого розвитку у сучасному його розумінні сприяла діяльність Римського клубу (засновник А. Печчеї), що, починаючи з 1968 р. щороку збирався для обговорення питань про майбутнє нашої цивілізації. В 1972 р. цей клуб випустив першу книгу – «Межі зростання», яку написали Д. Х. Медоуз, Д. Л. Медоуз, Й. Рандерс де вказувалися часові межі теперішнього індустріального процвітання, яке має завершитися до 2050 р. катастрофою. Перша доповідь на замовлення Римського клубу була підготовлена в Массачусетському технологічному інституті міжнародною групою вчених (Д. Х. Медоуз, Д. Л. Медоуз, Й. Рандерс, У. Беренс) з використанням методології системної динаміки Джея Форрестера, яка вперше у світовій практиці створила комп'ютерну модель динаміки глобальних процесів і на її основі констатувала кінець «золотого століття» цивілізації і наявність у людства тільки однієї альтернативи: відмова від надії в перспективі на зростання добробуту чи неминучість екологічної катастрофи. Звіт і розглядався «не як сценарій для майбутнього, а як аналіз і проекція тенденцій та їхньої зміни в часі з метою відвернення наслідків існуючої політики щоб проєктоване майбутнє ніколи не реалізувалося» [3, с. 337].

Друга доповідь «Людство на роздоріжжі», побудована на основі (комп'ютерного моделювання світового розвитку з урахуванням регіональних аспектів, була підготовлена Е. Пестелем і М. Месаровичем. Тут також використовувалася модель світової системи «з метою аналізу майбутнього її еволюції». Глобальні моделі Римського клубу ґрунтуються на уявленні про планету як замкнуту систему і, відповідно, передбачають скінченність ресурсів, а значить, і межі зростання людства.

В сучасній науковій літературі існують різні тлумачення терміну «сталий розвиток». Переважна більшість науковців, погоджується, що основною ознакою сталого розвитку є збалансування, врівноваження потреб з ресурсними й екологічними можливостями країни. В контексті поглядів В. Вернадського сталим «є керований соціоеволюційний розвиток, тобто розвиток, узгоджений з об'єктивними законами еволюції природи і суспільства».

Член Римського клубу відомий вчений Е. Пестель ввів поняття «глобальна економічна рівновага», що по суті відповідає поняттю «сталий розвиток». Відповідно до нього «глобальна економічна рівновага означає стан, за якого чисельність населення та обсяг капіталу залишаються незмінними, а між чинниками, що впливають на їх збільшення або зменшення, підтримується стійкий баланс» [9, с. 31].

Основні ідеї і положення з проблеми сталого розвитку знайшли відображення в рішеннях ООН. Голова Міжнародної комісії з питань навколишнього середовища і розвитку при ООН Прем'єр міністр Норвегії Г. Х. Брундтланд у 1987 році у доповіді «Наше спільне майбутнє «яка була представлена на 42 – й сесії ООН стверджує, «що сталий розвиток передбачає задоволення потреб сьогодення без принесення у жертву здатності майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби». «На конференції ООН у Ріо-де-Жанейро в 1992 році був запропонований варіант визначення терміну «сталий розвиток» де «сталий розвиток визначався як розвиток, який дозволяє на довготривалій основі забезпечити стабільний економічний ріст, не допускаючи деградаційних змін навколишнього природного середовища, при цьому право на розвиток має бути реалізоване таким чином, щоб задовольнити потреби у розвитку і охороні навколишнього середовища існуючого і майбутніх поколінь» [10, с. 150]. Як бачимо існує велика кількість підходів до тлумачення суті терміну «сталий розвиток», наводяться різні ознаки які характеризують «сталий розвиток». Питання сталого (збалансованого) розвитку розглядав український вчений В. Б. Данилишин який трактує це поняття як систему відносин суспільного виробництва, при «якій досягається оптимальне співвідношення між економічним ростом, нормалізацією якісного стану природного середовища, ростом матеріальних і духовних потреб населення» [11, с. 10].

Виходячи з наведених прикладів визначення терміну «сталого розвитку» спробуємо дати своє визначення. Отже, «сталий розвиток це багаторівневий свідомо керований соціоеволюційний розвиток який передбачає побудову високоефективної економічної системи що повинна узгоджуватися із законами природи та соціальними нормами існування самого суспільства і головна мета якого – забезпечення довготривалого соціально – економічного прогресу».

В 1992 р. в Ріо-де-Жанейро на рівні глав держав і урядів відбулася Всесвітня конференція «Навколишнє середовище і розвиток», де було прийнято ряд документів рекомендаційного характеру. Перший – «Декларація Ріо» – складається з преамбули і 27 принципів, що покликані спрямовувати зусилля міжнародного співтовариства на досягненні сталого розвитку.

Другий документ – «Порядок денний на 21 століття» засвідчує встановлення глобального партнерства країн світу задля досягнення сталого розвитку суспільства.

Треба відмітити той факт, що після проведення Конференції у Ріо – де – Жанейро ніяких суттєвих кроків у напрямку досягнення задекларованих цілей світовим співтовариством зроблено не було. В деяких регіонах світу, а саме в Південній Азії, Південній Америці ситуація погіршилася.

На сучасному етапі розвитку людської цивілізації суспільство ототожнюється з соціо – еколого – економічною системою (СЕС). Розглядаючи СЕС як функціональну взаємодію трьох підсистем і застосовуючи відомий критерій оптимуму Парето, пропонується наступне визначення біогармонійного розвитку соціально – еколого – економічної системи – розвиток СЕС є біогармонійним, якщо поліпшення стану будь – якої підсистеми СЕС не відбувається за рахунок погіршення стану інших підсистем [1, с. 113].

Гармонійний розвиток соціальної, економічної та екологічної системи надають нам можливість створити нову стратегію розвитку суспільства на тривалу перспективу та вирішити головні соціально – економічні проблеми сучасності. Виходячи з цього положення можна погодитися про взаємозв'язок і взаємовплив соціальної, екологічної та економічної складової на соціально – економічний прогрес у глобальному масштабі.

Формування самої концепції сталого розвитку виникає відповідно до реалій соціально – економічних трансформацій що відбувалися у світі. Основні засади сталого розвитку базуються на розумінні необхідності забезпечення населення високим рівнем соціального обслуговування, економічного достатку та екологічної безпеки. Інтереси людини розглядаються з позиції реалізації її здібностей, природних талантів, виявлення, накопичення та ефективного використання людського потенціалу. Тобто протягом історичного періоду людина соціалізується, економічний розглядається невід'ємним від людського, соціального [12, с. 24].

На сьогодення стає зрозумілим, що основна увага економічного зростання буде перенесена на регіональний рівень. Світовий досвід показує, що баланс рівноваги в державі, її цілісність і поступовий розвиток можуть бути забезпечені лише за умови врахування регіональних особливостей, регіональної політики, розширення прав і обов'язки регіонів у розвитку факторів виробництва.

Проблемами сталого (збалансованого) розвитку регіону займалися такі вітчизняні вчені як Б. Буркинський, Т. Галушкіна, В. Голян, Є. Хлобистов, К. Харічков та інші. Для України питання розробки стратегії збалансованого розвитку є надзвичайно важливим. Так, Кабінет Міністрів України ще у 1997 році розробив проект Концепції сталого розвитку України з метою здійснення перебудови всієї економіко – соціальної системи. Вирішальну роль в успішному проведенні стратегії збалансованого розвитку буде відігравати регіональний фактор. Аналіз зарубіжного досвіду таких країн як Франція, Великобританія, Німеччина показує що саме регіони обирають певну концепцію розвитку та формують загальнодержавну

політику та стратегію збалансованого розвитку держави в цілому. Взаємовідносини центральних органів управління та регіонів завжди є доленосними для розвитку держави. Вони не лише визначають державний устрій, а й справляють вирішальний вплив на економічне благополуччя населення. Досягнення ж збалансованого розвитку вимагає узгодження інтересів і можливостей розвитку всієї країни, її окремих регіонів і територій з урахуванням їх ієрархічної підпорядкованості. Відсутність у минулому власної продуманої регіональної політики призвело до значних диспропорцій у територіальній структурі української економіки, неефективного використання переваг територіального поділу праці, природно – ресурсного та науково – виробничого потенціалу окремих регіонів, створює передумови для виникнення соціальної напруги у суспільстві, до надмірного забруднення навколишнього середовища.

Реалізація поставлених на державному рівні завдань, загальних для всієї країни, повинна починатися з їх конкретизації для регіонів, оскільки більшість проблем соціально – економічного та екологічного характеру спочатку виникає на рівні регіону і поступово розростається до національних, глобальних масштабів [13, с. 16]. З цією позицією можна погодитися, лише додати, що регіональна політика повинна враховувати відмінності рівнів розвитку регіонів та створювати необхідні благоприємні умови у контексті сталого (збалансованого) розвитку з метою активізації всього ресурсного потенціалу регіонів для соціально – економічного розвитку як окремо взятого регіону так і країни в цілому.

Висновок. Підводячи підсумок, можна сказати, що об'єктом сталого розвитку виступає соціо – еколого – економічна система (СЕЕ), як в межах держави так і в межах окремо взятого регіону. Існує тісний взаємозв'язок між основними складовими сталого розвитку суспільства, а саме економічною, соціальною та екологічною складовою. Порушення певної рівноваги, або неврахування можливостей хоча б однієї з них призведе до довгострокових небажаних наслідків для всієї людської цивілізації.

Джерела

1. Євген Борщук, Володимир Загорський Концепція сталого розвитку і проблеми оптимізації еколого – економічних систем. Регіональна економіка 2005 №3.
2. Hubbert M. Nuclear Energy and the Fossil Fuels Drilling and Production Practice / M. King Hubbert. // American Petroleum Institute. – 1956. – № 95.
3. Герасимчук З. В. Регіональна політика сталого розвитку: теорія, методологія, практика: Монографія. – Луцьк: Надстир'я, 2008. – 528 с.
4. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М. А. Хвесика. – К.: ДУ ІСПСР НАН України, 2014. – 776 с.
5. Бутирська І. В. Еколого- економічна збалансованість у контексті регіонального розвитку. Регіональна економіка 2007, № 2 с. 170 ст.
6. С. А. Лісовський Аналіз збалансованості економічного, екологічного і соціального розвитку регіонів України. Український географічний журнал. – Київ, 2008, №1.
7. Бутко М. П. Інвестиційна домінанта сталого розвитку регіону в умовах інтеграції: монографія / М. П. Бутко, О. Ю. Акименко. – Ніжин: ТОВ «Видавництво»Аспект*Поліграф», 2009. – С. 176.
8. Садовенко А. П., Серета В. І., Масловська Л. П. Сталий розвиток суспільства: Навчальний посібник- Київ: Вид. Компанія ВАІТЕ, 2009.
9. Mesarovic M., Pestel E. Mankind at the Turning Point: the sekcond report of the Club of Rome. N. Y. , 1974. – 31 p.
10. Програма дій «Порядок денний на XXI століття»: Ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Самміт «Планета Земля», 1992 р.): Пер. з англ. – 2-ге вид. – К.: Інтелсфера, 2000. – 360 с.
11. Данилишин Б. М. Україна: проблеми сталого розвитку. – Київ: РВПС НАН України, 1997. – 196 с.
12. Вахович І. М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізми реалізації: Монографія. – Луцьк: Надстир'я, 2007. – 496 с.
13. Герасимчук З. В., Кондіус І. С. Теоретичні та прикладні засади прогнозування стійкого розвитку регіону: Монографія. – Луцьк: Надстир'я, 2010. – 412 с.

Завгородня Олена Василівна

Доктор психологічних наук

Головний науковий співробітник лабораторії психології творчості

ORCID: 0000-0001-8786-8707

Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН

3.4. Вплив форм та контенту ЗМІ на суб'єктивне благополуччя людини в умовах загрозової невизначеності

Розкрито значення конструктів «медіаконтент» і «загрозова невизначеність». Розглядаються різні аспекти невизначеності в залежності від динаміки, складності, спрямованості змін. Проаналізовано відмінності між відео та аудіо формами впливу. Взаємозв'язок між часом споживання медіа в основному досліджувався за звичайних умов, а не за виняткових ситуацій повсюдної загрозової невизначеності, як війни. Тому актуальним є дослідження залежності між двома змінними та її динаміки в період дії воєнного стану. У ситуації, коли більшість телевізійних новин безпосередньо пов'язані з жахами війни, ймовірно, що збільшення телеспоживання негативно позначиться на психологічному стані людей. Щодо споживання радіо під час війни, то його вплив може бути більш заспокійливим, ніж телебачення. Важливо відзначити, що аудіоформат, зокрема, радіо, дозволяє робити ще щось під час прослуховування. Таким чином, вплив споживання аудіоконтенту на самопочуття може бути опосередкований іншими видами діяльності, які виконуються одночасно з прослуховуванням. Соціальні мережі можуть бути джерелом підтримки для людини під час війни, але ймовірно, що надмірний час, проведений онлайн, призведе до